СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Мирослав Митьов Димитров – член на научно жури, определено със заповед № РД-09-19/13.03.2014 г., издадена от Директора на ИДП при БАН

Относно: Дисертационен труд на тема „Придобиване на собствени акции от акционерно дружество" с автор Александър Атанасов Александров, представен за публична защита пред научно жури за присъждане на образователната и научна степен „доктор"

1. Общи бележки

Дисертационният труд на Александър Атанасов Александров е първото монографично научно изследване в българската правна книжнина, посветено на института на придобиването на собствени акции от акционерно дружество. То може да бъде характеризирано като актуално и навременно, поради нарастващата роля на акционерните дружества в стопанския живот в страната, а също и поради факта, че акционерното право е един от най-динамично развиващите се дялове на търговското право и съответно нуждата от изясняване на всички, свързани с тях проблеми, е особено належаща. Дисертационният труд е в общ обем от 226 стр., изложението е организирано в пет глави, като в края му са изведени и систематизирани за прегледност основните изводи и предложения на автора за усъвършенстване на българското законодателство.

Предметът на изследване в представения дисертационен труд е ясно очертан от автора още в увода – това е придобиването на собствени акции, регламентирано в Търговския закон, като особеностите на института, свързани с публичните дружества, са останали извън фокуса на научното внимание на автора. Самото изследване е богато и задълбочено. Езикът на изложението е прецизен като юридическа фраза и терминология, като същевременно не е тежък и е достатъчно разбираем и четивен. Използвана е богата и разнообразна литература на български език (143 заглавия) и на английски език (95 заглавия), както и българска и чуждестранна съдебна практика, макар последната да е все още оскъдна.

В хода на изследването, използвайки сравнителноправния метод, авторът е представил нормативните разрешения на редица чуждестранни законодателства,

включително такива, които са малко познати у нас (напр. Нова Зеландия, Австралия, Република Ирландия, Дания, щат Калифорния и щат Ню Йорк). Използвано е и цялото релевантно към темата европейско законодателство.

Цялостното ми впечатление при прочита на дисертационния труд е, че авторът притежава задълбочени теоретични познания в сферата на търговското право и в частност - акционерното право, както и способност за самостоятелни научни изследвания. Наред с това може да се отбележи, че авторът има поглед върху разглежданите проблеми и от практическа гледна точка, което му позволява да открои практически важните проблеми, да фокусира изследователските си усилия върху тях и да предложи своята интерпретация, а там където е необходимо и да направи предложение за промяна в нормативната уредба или тълкувателната практика. Изложението показва също, че авторът умее да води етична и ползотворна задочна научна дискусия с цитираните от него автори, независимо дали споделя или не тяхното становище по един или друг разглеждан от него въпрос.

2. Научни и научно приложни резултати

Дисертационният труд разкрива редица научни и научно приложни резултати, които могат да бъдат определени като приноси в развитието на правната наука. По-важните от тях според мен са следните:

- за пръв път в българската правна литература в такива подробности са представени и анализирани различните подходи за уреждане на института на придобиването на собствени акции, като са изведени предимствата и недостатъците на всяко от законодателните решения;

- подробно и убедително са изложени (с. 40 – 47) ползите за акционерното дружество от правото да се придобиват собствени акции, както и рисковете, които се пораждат за кредитори и акционери тогава, когато дружеството придобива собствени акции в различни хипотези;

- за пръв път в българската правна доктрина е направен опит аргументирано да се обоснове, че придобиването на собствени акции може се разглежда като основание за възникване на членствено правоотношение в противовес на традиционното разбиране, че поради сливане на страните по правоотношението то прекратява своето съществуване (с. 174-177);

- оригинален е и анализът на забраната по чл. 187е, ал. 3 ТЗ за предоставяне на заеми и обезпечения от АД на трети лица с цел придобиване на акции от същото АД;

- за пръв път в правната доктрина са разгледани и приравнените случаи на обратно придобиване на акции по чл. 187е, ал. 1 ТЗ;

- подробният анализ на правните последици от недопустимото обратно придобиване и в частност правните последици от придобиване на недопустимо основание има както теоретичен принос, така и практикоприложно значение.

Изброените по-горе неизчерпателно научни и научноприложни резултати на дисертационното изследване представляват оригинален принос в правната наука.

3. Критични бележки и препоръки

Към дисертационния труд могат да се отправят и някои критични бележки:

- работата разкрива известен структурен дисбаланс на изложението поради неравномерното му разпределение в рамките на петте глави – напр. глава II обхваща 62 стр., а глава IV – само 19 стр., което повдига въпроса дали е оправдано на приравнените случаи на придобиване на собствени акции (чл. 187е) да бъде посветена цяла глава;

- липсват източници на други езици освен на български и на английски език. Ползването и съответно цитирането на някои немски и/или френски и/или руски източници би разширило научния апарат на изследването и би откроило още по-добре различните законодателни подходи към разглежданите въпроси;

- макар и изолирано, но на отделни места застъпените от автора становища са според мен недостатъчно или неубедително обосновани - напр. изложеното на стр. 143 мнение, че отношенията между АД и акционер, закупил привилегировани акции за обратно изкупуване, могат да се разглеждат като такива, които са породени все едно от сключен между тях предварителен договор по смисъла на чл. 19 ЗЗД е неубедително и накратко обосновано, трудно може да бъде споделено и повдига повече въпроси, отколкото дава отговори;

- на отделни места се констатира непрецизност в цитиранията – напр. в бележка 387 на стр. 203 се създава впечатлението, че цитираният автор поддържа тезата за нищожност на придобиване на собствени акции извън случаите, уредени в

чл. 187а, ал. 1 ТЗ, а всъщност изразеното от цитирания автор мнение е точно обратното – такива сделки не са нищожни, тъй като законодателят е уредил в чл. 187г ТЗ специални правни последици и така се отклонява прилагането на общите правила за нищожността;

- не бива също направено предложение de lege ferenda да стои под линия (такова има напр. в бележка 252 на стр. 126). Това го принизява, а точно предложенията de lege ferenda, ако са разумни и добре обосновани, какъвто е конкретният случай, представляват най-голямата ценност на едно научно изследване.

Направените в тази точка от становището ми критични бележки в никаква степен не омаловажават научните резултати и постиженията на автора, а следва да се разглеждат по-скоро като препоръка за подобряване и прецизиране на изложението и неговата структура, ако същото бъде предложено за публикуване от специализирано издателство, което и препоръчвам на автора.

4. Заключение

С оглед на гореизложеното и независимо от направените критични бележки мога да направя категоричния извод, че представеният за публична защита дисертационен труд е на високо теоретично равнище, като същевременно има и съществено практическо значение. Същият, по мое мнение, отговаря на всички изисквания, уредени от чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ и чл. 27 от Правилника за прилагането му. Дори бих казал, че в някои отношения надхвърля значително тези изисквания. Затова давам положителна оценка по смисъла на чл. 10, ал. 1, изр. 2 ЗРАСРБ на труда, поради което убедено ще гласувам в подкрепа на предложението за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на автора на дисертацията - Александър Атанасов Александров по научната специалност „Гражданско и семейно право”.

22 май 2014 г.

Изготвил: ……..

(доц. д-р Мирослав Димитров)